

Prilog 1:

**Vlada Crne Gore
Ministarstvo evropskih poslova**

INFORMACIJA

o Finansijskom sporazumu između Vlade Crne Gore i Evropske komisije u ime Evropske unije o izmjenama i dopunama Finansijskog sporazuma za period 2014-2020 zaključenog 7. juna 2021. godine o podršci za poljoprivredu i ruralni razvoj u okviru Instrumenta pretpristupne podrške IPA II (IPARD II), s Predlogom sporazuma

Oktobar, 2024. godine

1. Uvodne informacije

U okviru finansijske perspektive 2014-2020, Evropska komisija je kroz Instrument pretpristupne podrške za ruralni razvoj (u nastavku: IPARD II) za Crnu Goru opredijelila 39 miliona eura. Da bi ova sredstva bila dostupna za korištenje, Crna Gora je ispunila niz preduslova, uspostavila i akreditovala strukture i usvojila relevantna dokumenta kojima se precizira način sprovođenja ove podrške.

S tim u vezi, predloženi *Sporazum o izmjenama i dopunama Finansijskog sporazuma 2014-2020 u okviru IPARD-a II* mijenja i dopunjuje odredbe Finansijskog sporazuma 2014-2020 u okviru IPARD-a II koji je zaključen 7. juna 2021. godine. Predmetni sporazum dalje dopunjuje odredbe Okvirnog sporazuma o pravilima za sprovođenje finansijske pomoći Unije u okviru instrumenta Ipe II i Sektorskog sporazuma kojim se utvrđuju pravila za upravljanje i sprovođenje finansijske pomoći Unije Crnoj Gori u okviru IPARD II. Okvirni sporazum, usvojen Odlukom Komisije C(2014) 6014 od 27. avgusta 2014. godine i zaključen između Komisije i Crne Gore 4. juna 2015. godine, utvrđuje načela upravljanja i sprovođenja podrške Ipe II između Komisije i Crne Gore. Sektorski sporazum, usvojen Odlukom Komisije C(2015) 1662 od 18. marta 2015. i zaključen između Komisije i Crne Gore 18. februara 2016. godine, dopunjuje Okvirni sporazum i utvrđuje posebne odredbe koje se primjenjuju za sprovođenje programa IPARD II. Sektorski sporazum je posljednji put izmijenjen i zaključen 5. novembra 2020. godine između Komisije i Crne Gore.

Program IPARD II ima za cilj povećanje konkurentnosti crnogorskih poljoprivrednih proizvođača kroz mjere koje su njime definisane, čime se ostvaruje postepeno usklađivanje sa pravilima, standardima i praksama Evropske unije u oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja. Na ovaj način, Crna Gora i poljoprivredni proizvođači pripremaju se za korištenje sredstava iz fondova EU koji će Crnoj Gori postati dostupni članstvom u EU, kao i za sprovođenje i upravljanje Zajedničkom poljoprivrednom politikom Evropske unije i za pružanje doprinosa održivom razvoju i unapređenju poljoprivrednog sektora i ruralnih područja. Mjere koje su definisane programom IPARD II su sljedeće:

- MJERA 1: Investicije u fizički kapital poljoprivrednih gazdinstava;
- MJERA 3: Investicije u fizički kapital vezano za preradu i marketing poljoprivrednih i ribljih proizvoda;
- MJERA 4: Agro-ekološke-klimatske i mjere organske proizvodnje;
- MJERA 5: Implementacija lokalnih razvojnih strategija – LEADER pristup;
- MJERA 6: Investicije u javnu ruralnu infrastrukturu;
- MJERA 7: Diversifikacija gazdinstava i razvoj poslovanja; i
- MJERA 9: Tehnička pomoć.

U skladu sa članom 6. Finansijskog sporazuma 2014-2020, posljednji put zaključenog između Komisije i Crne Gore 7. juna 2021, Komisija je povjerila zadatke izvršenja budžeta Crnoj Gori za mjere 1- Investicije u fizički kapital poljoprivrednih gazdinstava, 3 – Investicije u fizički kapital vezano za preradu i marketing poljoprivrednih i ribljih proizvoda, 7 – Diversifikacija gazdinstava i razvoj poslovanja i 9 – Tehnička pomoć.

IPARD II program obezbjeđuje investicije kroz podršku za povećanje sposobnosti poljoprivredno-prehrambenog sektora da izdrži tržišni pritisak, kao i da se postepeno usklađuje

sa pravilima i standardima zajednice, kroz ostvarenje ekonomskih, socijalnih i ciljeva zaštite životne sredine u ravnomjernom teritorijalnom razvoju ruralnih područja. Dalje, doprinijeće bezbjednom i sigurnom snabdijevanju hrane i održavanju diverzifikovanih i održivih sistema uzgoja na gazdinstvu u ruralnim zajednicama i selima. Program će, takođe, ojačati kapacitete operativnim strukturama za korišćenje EU fondova, koje će biti u mogućnosti da upravljaju i sprovode program u skladu sa EU zahtjevima.

Budući da Program predstavlja jedan od preduslova za korišćenje evropskih pretpristupnih sredstava kroz IPA-u II – oblast politike poljoprivrede i ruralnog razvoja, cilj IPARD II programa je restrukturiranje i modernizacija poljoprivrednog i prerađivačkog sektora, u svrhu stvaranja konkurentnih poljoprivrednih gazdinstava i prerađivačkog sektora, koji će biti spremni za ulazak u EU i korišćenje fondova EU.

Ciljevi IPARD II programa usaglašeni su sa *Strategijom razvoja poljoprivrede i ruralnih područja 2014-2020*. Dodatno, s obzirom na to da je usklađivanje agrarne politike Crne Gore sa Zajedničkom poljoprivrednom politikom EU jedan od prioriteta, Program je usaglašen sa ciljevima ZPP. Politika ruralnog razvoja ima veoma važnu ulogu u poljoprivrednoj politici Crne Gore, prvenstveno zbog specifičnosti sektora poljoprivrede i ruralnih područja.

2. Finansijski sporazum za IPARD II

Predloženi *Sporazum o izmjenama i dopunama Finansijskog sporazuma 2014-2020 u okviru IPARD II podrške za poljoprivredu i ruralni razvoj Instrumenta pretpristupne podrške IPA II*, odnosi se na izmjene i dopune Finansijskog sporazuma koji je zaključen 7. juna 2021. godine između Vlade Crne Gore i Evropske komisije. Finansijskim sporazumom se bliže definiše podrška Crnoj Gori u oblasti politike Poljoprivreda i ruralni razvoj u okviru Instrumenta pretpristupne podrške za poljoprivredu i ruralni razvoj za period 2014-2020 i njime se bliže propisuju finansijske obaveze Evropske unije kada je u pitanju sprovođenje programa IPARD II za period 2014-2020 i definišu odredbe za povjeravanje zadataka izvršenja budžeta akreditovanih mjera programa IPARD II.

Crna Gora je 15. oktobra 2020. godine podnijela zahtjev Evropskoj Komisiji za produženje roka perioda prihvatljivosti troškova za finansijsku 2017. godinu sa N+3 na N+4 pravilo jer bi to minimizovalo mogući rizik od gubitka velikog dijela sredstava EU opredijeljenih za tu godinu. Uz to pismo, dostavljen je i akcioni plan kojim su predstavljene sve planirane aktivnosti i vremenski rokovi. Komisija je pismom od 17. novembra 2020. godine, nakon što je razmotrila razloge i opravdanost zahtjeva i akcioni plan, obavijestila Crnu Goru o svojoj saglasnosti. Crna Gora je 18. decembra 2020. godine obavijestila Komisiju o međusobnom razumijevanju ove izmjene i dopune Finansijskog sporazuma 2014-2020, kako je posljednji put zaključeno 7. juna 2021. godine između Komisije i Crne Gore. Potrebno je shodno tome izmijeniti Sporazum o izmjenama i dopunama Finansijskog sporazuma 2014-2020, posljednji put zaključen 7. juna 2021. godine između Komisije i Crne Gore.

Nadalje, Crna Gora je 15. oktobra 2021. godine podnijela zahtjev Komisiji za produženje roka perioda prihvatljivosti troškova za finansijsku 2018. godinu sa N+3 na N+4 jer bi to minimizovalo mogući rizik od gubitka velikog dijela sredstava EU opredijeljenih za tu godinu. Uz to pismo dostavljen je akcioni plan kojim su predstavljene sve planirane aktivnosti i vremenski rokovi. Komisija je pismom od 26. novembra 2021. godine, nakon što je razmotrila

razloge i opravdanost zahtjeva i akcioni plan, obavijestila Crnu Goru o svojoj saglasnosti. Crna Gora je 3. decembra 2021. godine obavijestila Komisiju o međusobnom razumijevanju ove izmjene i dopune Finansijskog sporazuma 2014-2020, kako je posljednji put zaključeno 7. juna 2021. godine između Komisije i Crne Gore. Prema tome, neophodno je izmijeniti Sporazum o izmjenama i dopunama Finansijskog sporazuma 2014-2020, posljednji put zaključen 7. juna 2021. godine između Komisije i Crne Gore.

Takođe, Crna Gora je 11. novembra 2022. godine podnijela zahtjev Komisiji za produženje finansijske godine 2019 sa N+3 na N+4 kako bi se minimizovao mogući rizik od gubitka velikog dijela sredstava EU opredijeljenih za tu godinu. Uz to pismo dostavljen je akcioni plan kojim su predstavljene sve planirane aktivnosti i vremenski rokovi. Komisija je pismom od 21. decembra 2022. godine, nakon što je razmotrila razloge i opravdanost zahtjeva i akcioni plan, obavijestila Crnu Goru o svojoj saglasnosti. Crna Gora je 28. decembra 2022. godine obavijestila Komisiju o međusobnom razumijevanju ove izmjene i dopune Finansijskog sporazuma 2014-2020, kako je posljednji put zaključeno 7. juna 2021. godine između Komisije i Crne Gore. Dakle, neophodno je shodno tome izmijeniti Sporazum o izmjenama i dopunama Finansijskog sporazuma 2014-2020, posljednji put zaključen 7. juna 2021. godine između Komisije i Crne Gore.

Dodatno, Crna Gora je 13. novembra 2023. godine, podnijela zahtjev Komisiji za produženje finansijske godine 2020 sa N+3 na N+4 kako bi se minimizovao mogući rizik od gubitka velikog dijela sredstava EU opredijeljenih za tu godinu. Uz to pismo dostavljen je akcioni plan kojim su predstavljene sve planirane aktivnosti i vremenski rokovi. Komisija je pismom od 6. decembra 2023. godine, nakon nakon što je razmotrila razloge i opravdanost zahtjeva i akcioni plan, obavijestila Crnu Goru o svojoj saglasnosti. Crna Gora je 15. decembra 2023. godine obavijestila Komisiju o međusobnom razumijevanju ove izmjene Finansijskog sporazuma 2014-2020, posljednji put zaključenog 7. juna 2021. godine između Komisije i Crne Gore. Prema tome, neophodno je izmijeniti Sporazum o izmjenama i dopunama Finansijskog sporazuma 2014-2020, posljednji put zaključen 7. juna 2021. godine između Komisije i Crne Gore.

U skladu sa članom 34(1) Sektorskog sporazuma, kako je posljednji put zaključen između Komisije i Crne Gore 5. novembra 2020. godine, Komisija će automatski povući svaki dio budžetske obaveze za IPARD II program koji do 31. decembra treće godine nakon godine budžetske obaveze (n+3) nije korišćen za svrhu prefinansiranja, privremenih plaćanja ili nije podnijeta izjava o troškovima u vezi sa njim.

U skladu sa Finansijskim sporazumom 2014-2020, kako je poslednji put zaključen 7. juna 2021. godine između Komisije i Crne Gore, budžetska obaveza za finansijsku godinu 2017. iznosi 6.000.000 eura. Za period do 31. decembra 2021. godine Komisija je formalno primila od Crne Gore prihvatljive izjave o troškovima u iznosu od 5.240.337,40 eura. Pismom od 26. aprila 2022. godine Komisija je obavijestila Crnu Goru o svojoj namjeri da povuče iznos od 759.662,60 eura budžetske obaveze EU za finansijsku godinu 2017. Stoga je ovaj neiskorišćeni fond povučen Odlukom Komisije o sprovođenju C(2022) 9703 od 15. decembra 2022. godine.

U skladu sa Finansijskim sporazumom 2014-2020, kako je poslednji put zaključen 7. juna 2021. godine između Komisije i Crne Gore, budžetska obaveza za finansijsku godinu 2018. iznosi 7.000.000 eura. Za period do 31. decembra 2022. godine Komisija je formalno primila izjavu od Crne Gore prihvatljivim troškovima u iznosu od 6.024.067,25 eura. Pismom od 1. marta 2023.

godine Komisija je obavijestila Crnu Goru o svojoj namjeri da povuče iznos od 975.932,75 eura budžetske obaveze EU za finansijsku godinu 2018. Stoga je ovaj neiskorišćeni fond povučen Odlukom Komisije o sprovođenju C(2023) 5252 od 27. jula 2023. godine.

S obzirom na to da je Crna Gora podnijela zahtjev za produženje roka perioda prihvatljivosti troškova za finansijske godine 2017, 2018, 2019. i 2020 sa N+3 na N+4 pravilo, kako bi se minimalizovao rizik od gubitka dijela iznosa EU sredstava opredijeljenih za te godine, a Evropska komisija je odobrila te zahtjeve, predmetnim sporazumom je potrebno definisati: 1) važeće rokove za prihvatljivost troškova budžetskih obaveza za finansijske godine 2017. do 31. decembra 2021, 2018. do 31. decembra 2022, 2019. do 31. decembra 2023. i 2020. do 31. decembra 2024; 2) finansijske obaveze Unije za sprovođenje IPARD II programa za Crnu Goru za godine 2017. i 2018. zbog povučenih sredstava, kao i 3) odredbe o povjeravanju zadataka izvršenja budžeta Crnoj Gori za mjeru 9 - Tehnička pomoć. Naime pored dosadašnjih akreditovanih mjera: 1. Investicije u fizički kapital poljoprivrednih gazdinstava, 3. Investicije u fizički kapital vezano za preradu i marketing poljoprivrednih i ribljih proizvoda i 7. Diversifikacije gazdinstava i razvoj poslovanja, Crnoj Gori će ovim sporazumom biti povjereno izvršavanje zadataka i za mjeru 9. Tehnička pomoć.

Predmetni sporazum propisuje finansijske obaveze Unije za program IPARD II za Crnu Goru za godine 2014–2020 i validnost tih obaveza i propisuje odredbe za povjeravanje zadataka izvršenja budžeta Crnoj Gori za akreditovane mjere programa IPARD II.

Ukupni indikativni troškovi za izvršenje programa IPARD II u Crnoj Gori, uključujući doprinose EU, nacionalne i privatne doprinose, za period 2014-2020 iznose 86,8 miliona eura. To znači da će kroz sprovođenje IPARD II programa crnogorskim poljoprivrednicima biti dostupno ukupno 51 816 473 eura bespovratnih sredstava, od čega EU sredstva čine 39 000 000 eura, a nacionalno kofinansiranje iznosi 12 816 473 eura. Uz doprinos korisnika, sprovođenjem IPARD II programa biće investirano oko 86.6 miliona eura u crnogorsku poljoprivredu. **Doprinos EU bio je 39 miliona eura. Nakon povlačenja neutrošenih sredstava po pravilu n+3 za finansijske godine 2017. i 2018, doprinos EU iznosi 37 264 04,65 eura.** Što se tiče povlačenja neutrošenih sredstava planirani rokovi prema budžetskim obavezama su:

- Budžetska obaveza za 2015. godinu od 5 000 000 eura mora biti utrošena do 31. decembra 2018. godine.
- Budžetska obaveza za 2016. godinu od 5 000 000 eura mora biti utrošena do 31. decembra 2020. godine.
- Budžetska obaveza za 2017. godinu od 5 240 337,40 eura mora biti utrošena do 31. decembra 2021. godine.
- Budžetska obaveza za 2018. godinu od 6 024 067,25 eura mora biti utrošena do 31. decembra 2022. godine.
- Budžetska obaveza za 2019. godinu od 8 000 000 eura mora biti utrošena do 31. decembra 2023. godine.
- Budžetska obaveza za 2020. godinu od 8 000 000 eura mora biti utrošena do 31. decembra 2024. godine.

Implementacijom predmetnog sporazuma stvoriće se dodatni direktni prihodi za budžet Crne Gore, jer će se realizacijom podržanih mjera stvoriti preduslovi za veću kontrolu

proizvodnje i stavljanje na tržište (novih) poljoprivrednih proizvoda, te će se značajno smanjiti udio prometa poljoprivrednih proizvoda u sivoj ekonomiji. Takođe će se stvoriti uslovi za korištenje značajnih bespovratnih sredstava iz budžeta EU i, kroz povećan nivo investicija u poljoprivrednom sektoru, omogućiti jačanje konkurentnosti, modernizacija i dostizanje standarda proizvodnje prehrambenih proizvoda, što će u krajnjem dovesti do smanjenja uvoza prehrambenih proizvoda.

Metodologija definisanja finansijskih izdataka i način korišćenja finansijskih sredstava za implementaciju predmetnog sporazuma su prije svega propisani IPARD II programom i u skladu su sa pravilima propisanim Okvirnim finansijskim sporazumom i Sektorskim sporazumom između Crne Gore i Evropske komisije.

Predlog sporazuma je pripremljen od strane Evropske komisije, u saradnji sa Ministarstvom evropskih poslova (MEP) i Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (MPŠV).

U toku procesa pripreme, MEP je u stalnim konsultacijama sa svim zainteresovanim stranama, prije svega sa nadležnim resornim ministarstvom (Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede), uključujući Delegaciju EU i EK, koordiniralo pripremu Predloga finansijskog sporazuma, dok je MPŠV, kao nosilac politika iz oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja, kroz konsultacije sa svim interesnim stranama, koordiniralo pripremu izrade IPARD II programa.

Konačno, potpisivanje Finansijskog sporazuma od strane ovlašćenog predstavnika Vlade Crne Gore predstavlja preduslov za korišćenje opredijeljenih EU sredstava i efikasno sprovođenje IPA podrške.

Prilog 2:

***IPARD II PODRŠKA ZA POLJOPRIVREDU I RURALNI RAZVOJ
U OKVIRU INSTRUMENTA PRETPRISTUPNE PODRŠKE IPA II***

SPORAZUM

između

VLADE CRNE GORE

i

***EVROPSKE KOMISIJE
U IME EVROPSKE UNIJE***

o izmjenama i dopunama

***FINANSIJSKOG SPORAZUMA 2014-2020
zaključenog 7. juna 2021. godine***

IZMJENA I DOPUNA
FINANSIJSKOG SPORAZUMA 2014-2020
zaključenog 6. decembra 2017. godine

Evropska komisija, u daljem tekstu: Komisija, koja predstavlja i zastupa Evropsku uniju, u daljem tekstu: Unija

s jedne strane, i

Vlada Crne Gore koja predstavlja i zastupa Crnu Goru, u daljem tekstu: Crna Gora

sa druge strane,

i zajedno u daljem tekstu: strane ugovornice,

S obzirom na to da:

1. Instrument pretpristupne podrške uspostavljen je Regulativom (EU) br. 231/2014¹ (u daljem tekstu: „Regulativa o Ipi II“) obezbjeđujući finansijsku podršku Evropske unije, između ostalog, u oblasti politike poljoprivreda i ruralni razvoj za korisnike navedene u Aneksu I te Regulative.
2. U skladu s Aneksom I Regulative o Ipi II Crna Gora ima pravo na podršku u okviru programa Ipe II za ruralni razvoj.
3. Član 7 Regulative o Ipi II propisuje da će se podrška Unije sprovoditi indirektno kroz programe koje su utvrdili korisnici Ipe II u skladu s prioritetima definisanim u Indikativnom strategijskom dokumentu. Indikativni strategijski dokument je donesen za period trajanja višegodišnjeg finansijskog okvira EU, od strane Komisije u saradnji sa Crnom Gorom u skladu s članom 6 Regulative o Ipi II. Komisija je usvojila Strategijski dokument za Crnu Goru Odlukom C(2014) 5771 od 18. avgusta 2014. godine, sa izmijenama i dopunama Implementacione odluke Komisije C(2018) 5026 od 3. avgusta 2018. godine.
4. Član 2(1) Regulative (EU) br. 236/2014² (u daljem tekstu: Zajednička implementaciona regulativa) propisuje da Komisija može usvojiti višegodišnje akcione programe u skladu s članom 6(3) te Regulative.
5. Član 55 Implementacione regulative Komisije (EU) br. 447/2014³ (u daljem tekstu: Regulativa o implementaciji Ipe II) propisuje odredbe za izradu višegodišnjih programa ruralnog razvoja u okviru Instrumenta pretpristupne podrške IPA II.
6. Shodno drugom stavu člana 55, programi ruralnog razvoja sprovode se na osnovu indirektnog upravljanja u skladu s članom 62(1)(c)(i) Regulative (EU, Euratom) br. 2018/1046⁴ (u daljem tekstu: Finansijska regulativa).
7. Crna Gora je usvojila višegodišnji program za ruralni razvoj za period 2014-2020 u okviru Ipe II (u daljem tekstu: program IPARD II) i dostavila ga je Komisiji na odobrenje dana 9. aprila 2015. godine. Program IPARD II usvojen je Odlukom Komisije C(2015) 5074 od 20. jula 2015. godine.
8. Program IPARD II je dalje izmijenjen i dopunjen: (i) tehničkim izmjenama putem Pisma od 2. decembra 2016. godine⁵ odgovornog ovlašćenog službenika i generalnog direktora Generalnog direktorata za poljoprivredu i ruralni razvoj; i (ii) finansijskim izmjenama Implementacionim odlukama Komisije C(2019) 2799 od 17. aprila 2019. godine, C(2021) 560 od 28. januara 2021. godine, C(2022) 9703 od 15. decembra 2022. godine, C(2023) 5252 od 27. jula 2023. godine i C(2023) 8997 od 13. decembra 2023. godine.
9. U skladu s članom 6(1) Regulative o implementaciji Ipe II, Odluka Komisije o odobravanju Programa takođe predstavlja i finansijsku odluku u skladu s članom 110(2) i (3)(e) Finansijske regulative.

¹Regulativa (EU) br. 231/2014 Evropskog parlamenta i Savjeta od 11. marta 2014. godine o uspostavljanju Instrumenta pretpristupne podrške (IPA II) (Sl. list L 77, 15. mart 2014, str. 11, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/231/oj>).

²Regulativa (EU) br. 236/2014 Evropskog parlamenta i Savjeta od 11. marta 2014. godine o utvrđivanju zajedničkih pravila i postupaka za sprovođenje instrumenata Unije za finansiranje vanjskih akcija (Sl. list L 77, 15. marta 2014, str. 95, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/236/oj>).

³Implementaciona regulativa Komisije (EU) br. 447/2014 od 2. maja 2014. godine o posebnim pravilima za implementaciju Regulative (EU) br. 231/2014 Evropskog parlamenta i Savjeta o uspostavljanju Instrumenta pretpristupne podrške (IPA II) (Sl. list L 132, 3. maj 2014, str. 32, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2014/447/oj).

⁴Regulativa (EU, Euratom) br. 2018/1046 Evropskog parlamenta i Savjeta od 18. jula 2018. godine o finansijskim pravilima koja se primjenjuju na opšti budžet Unije o izmjenama i dopunama Regulative (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014, i Odluka br. 541/2014/EU i stavljanje van snage Regulative (EK, Euratom) br. 966/2012 (Sl. list L 193, 30. jul 2018, str. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj>).

⁵ EK ref.: Ares(2016)6757079 – 02. decembar 2016. godine

10. Za sprovođenje podrške Ipe II, član 5 Regulative o implementaciji Ipe II predviđa zaključivanje okvirnih i sektorskih sporazuma između Komisije i korisnica Ipe II.
11. Okvirni sporazum, usvojen Odlukom Komisije C(2014) 6014 od 27. avgusta 2014. godine i zaključen između Komisije i Crne Gore 4. juna 2015. godine, utvrđuje načela upravljanja i sprovođenja podrške Ipe II između Komisije i Crne Gore.
12. Sektorski sporazum, usvojen Odlukom Komisije C(2015) 1662 od 18. marta 2015. i zaključen između Komisije i Crne Gore 18. februara 2016. godine, dopunjuje Okvirni sporazum i utvrđuje posebne odredbe koje se primjenjuju za sprovođenje programa IPARD II. Sektorski sporazum je poslednji put izmijenjen i zaključen 5. novembra 2020, godine između Komisije i Crne Gore.⁶
13. Dana 9. oktobra 2015.⁷ godine Crna Gora je obavijestila Komisiju o spisku prihvatljivih troškova za sljedeće mjere programa IPARD II:
 1. Investicije u fizički kapital poljoprivrednih gazdinstava;
 3. Investicije u fizički kapital vezano za preradu i marketing poljoprivrednih i ribljih proizvoda.Pismom od 15. oktobra 2015. godine⁸, Komisija je, nakon pregleda spiska, obavijestila Crnu Goru o prihvatanju istog.
Crna Gora je revidirala spisak 17. juna 2019. godine⁹, a Komisija ga je pregledala i prihvatila 4. jula 2019. godine.¹⁰
14. Dana 25. septembra 2019. godine¹¹ Crna Gora je obavijestila Komisiju o spisku prihvatljivih troškova za mjeru 7 Diversifikacija gazdinstava i razvoj poslovanja.
Komisija je, nakon pregleda spiska, obavijestila Crnu Goru o prihvatanju istog pismom od 28. oktobra 2019. godine.¹²
15. Dana 29. juna 2022.¹³ godine Crna Gora je obavijestila Komisiju o spisku prihvatljivih troškova za mjeru 9 Tehnička pomoć.
Komisija je, nakon pregleda spiska, obavijestila Crnu Goru o prihvatanju istog pismom od 7. jula 2022. godine.¹⁴
16. Sporazum o izmjenama i dopunama Finansijskog sporazuma 2014-2020, poslednji put zaključenog dana 7. juna 2021. godine između Komisije i Crne Gore, predviđa zaključivanje višegodišnjih pravnih obaveza u okviru Ipe II za period 2014-2020, kako je navedeno u Aneksu ovog sporazuma i članu 2, stav 1 Implementacione odluke C(2015) 5074 kojom se usvaja program IPARD II, poslednji put izmijenjene Implementacionom odlukom C(2023) 8997 od 13. decembra 2023. godine.
17. U skladu sa članom 62(1) tačka (c)(i) Finansijske regulative i članom 7 Regulative o Ipi II, Komisija će izvršiti budžet indirektno, prenošenjem zadataka izvršenja budžeta na korisnice Ipe II.

⁶ Verbalna nota (EK ref.: Ares(2020)6826654 – 17. novembar 2020).

⁷ Br: 022-20/15-4 od 08. oktobra 2015. (EK ref.: Ares(2015)4207690 – 09. oktobar 2015).

⁸ EK ref.: Ares(2015)4313142 – 15. oktobar 2015.

⁹ Br: 328-9/19-17 od 17. juna 2019. poslat putem imejla (EK ref.: Ares(2019)3842669 – 17. jun 2019).

¹⁰ EK ref.: Ares(2019)4261739 – 04. jul 2019.

¹¹ Br: 328-9/19-20 od 25. septembra 2019. poslat putem imejla (EK ref.: Ares(2019)5951510 – 25. septembar 2019).

¹² EK ref.: Ares(2019)6650186 – 26. oktobar 2019.

¹³ Br: 10-308/22-11716/1 od 28. juna 2022. (EK ref.: Ares(2022)4749414 – 29. jun 2022).

¹⁴ EK ref.: Ares(2022)4952215 – 07. jul 2022.

18. Shodno članu 13(1) Regulative o implementaciji Ipe II povjeravanje zadataka izvršenja budžeta Crnoj Gori sprovede se zaključivanjem finansijskog sporazuma u skladu sa članom 158 Finansijske regulative.
19. Član 14(3) Regulative o implementaciji Ipe II predviđa da, prije nego što povjeri zadatke izvršenja budžeta za podršku Ipe II, Komisija razmatra zahtjev Nacionalnog službenika za ovjeravanje za povjeravanje zadataka izvršenja budžeta Crnoj Gori i utvrđenim strukturama i organima i, za potrebe *ex-ante* procjene shodno članu 154 Finansijske regulative, pribavlja dokaze da su zahtjevi navedeni u tačkama (a) do (d) stava 4 istog člana Finansijske regulative i oni u članu 13(3) Regulative o implementaciji Ipe II, ispunjeni.
20. Član 12 Okvirnog sporazuma utvrđuje uslove za povjeravanje zadataka izvršenja budžeta korisnici Ipe II. Konkretno, korisnica Ipe II, prilikom upravljanja sredstvima IPARD II, mora poštovati načela zdravog finansijskog upravljanja, transparentnosti i nediskriminacije i osigurati vidljivost podrške Ipe II. Korisnica Ipe II garantuje nivo zaštite finansijskih interesa Evropske unije jednak onom koji se zahtjeva Finansijskom regulativom.
21. Shodno članu 13 Okvirnog sporazuma, NAO je, u ime Crne Gore, odgovoran za podnošenje Komisiji zahtjeva za povjeravanje zadataka izvršenja budžeta u okviru programa IPARD II. Prije podnošenja zahtjeva, NAO će osigurati da upravljačka struktura i odgovarajuće operativne strukture zadovoljavaju zahtjeve iz tački (a) do (d) člana 12(3) i one iz Aneksa B Okvirnog sporazuma.
22. Detaljni uslovi za povjeravanje su dodatno precizirani članovima 23 i 24 Sektorskog sporazuma.
23. Strukturama i organima utvrđenim članom 10 Okvirnog sporazuma dodjeljuju se funkcije i odgovornosti u skladu s Aneksom A Okvirnog sporazuma i Aneksom 1 Sektorskog sporazuma.
24. Crna Gora je imenovala strukture i organe odgovorne za indirektno upravljanje podrškom IPARD II: nacionalnog IPA koordinatora (NIPAK), nacionalnog službenika za ovjeravanje (NAO), Kancelariju za podršku NAO-u (NAO SO), Nacionalni fond (NF), Upravljačko tijelo (UT), IPARD Agenciju (IA) i Revizorsko tijelo (RT). Crna Gora je ministra evropskih poslova imenovala da izvršava funkcije dodijeljene NIPAK-u. Potvrda spremnosti NIPAK-a uključena je u zahtjev za povjeravanje zadataka izvršenja budžeta.
25. Crna Gora je državnog sekretara u Ministarstvu finansija imenovala da izvršava funkcije i odgovornosti dodijeljene NAO-u kako je utvrđeno članom 7 Sektorskog sporazuma. Potvrda spremnosti NAO-a uključena je u zahtjev za povjeravanje zadataka izvršenja budžeta.
26. Nacionalni službenik za ovjeravanje uspostavio je upravljačku strukturu koju čine Nacionalni fond i Kancelarija za podršku NAO-u u okviru Ministarstva finansija.
27. Za operativnu strukturu iz tačke (c) člana 10(1) Okvirnog sporazuma, Crna Gora je odredila:
 - (a) Direktorat za ruralni razvoj u okviru Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, da djeluje kao Upravljačko tijelo, koje će izvršavati funkcije i odgovornosti kao što je definisano u članu 8 Sektorskog sporazuma; i
 - (b) Direktorat za plaćanja u okviru Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, da djeluje kao Agencija za IPA II ruralni razvoj (IPARD Agencija), koja će izvršavati funkcije i odgovornosti kao što je definisano u članu 9 Sektorskog sporazuma.
28. Crna Gora je osnovala Revizorsko tijelo. Potvrda spremnosti Revizorskog tijela uključena je u zahtjev za povjeravanje zadataka izvršenja budžeta.
29. U skladu s članom 25 Sektorskog sporazuma, NAO je dana 8. decembra 2015. godine¹⁵ podnio Komisiji zvaničan zahtjev za povjeravanje zadataka izvršenja budžeta u okviru sljedećih mjera programa IPARD II:

¹⁵ Br: 06-5103/1 od 1. decembra 2015.godine (EK ref.: Ares(2015)5669700 – 08. decembar 2015).

1. Investicije u fizički kapital poljoprivrednih gazdinstava;

3. Investicije u fizički kapital vezano za preradu i marketing poljoprivrednih i ribljih proizvoda.

Zahtjev je uključivao svu potrebnu dokumentaciju u skladu s Aneksom 3 Sektorskog sporazuma i u skladu sa drugim stavom člana 13(2) Okvirnog sporazuma.

Za potrebe *ex-ante* procjene u skladu s članom 154 Finansijske regulative, Komisija je pribavila dokaze da su zahtjevi, navedeni u tačkama (a) do (d) člana 12(3) i u Aneksu B Okvirnog sporazuma, ispunjeni.

30. Osim toga, u skladu sa članom 25 Sektorskog sporazuma, NAO je 23. septembra 2019. godine¹⁶ podnio Komisiji zvaničan zahtjev za povjeravanje zadataka izvršenja budžeta u okviru mjere 7 Diversifikacija poljoprivrednih gazdinstava i razvoj poslovanja.
31. U skladu s članom 13(4) Okvirnog sporazuma, Komisija je provjerila zahtjev za povjeravanje zadataka izvršenja budžeta i uspostavljene strukture i organe. U svrhu *ex-ante* procjene u skladu s članom 154 Finansijske regulative, Komisija je dobila dokaze da su zahtjevi definisani tačkama (a) do (d) člana 12(3) i oni iz Aneksa B Okvirnog sporazuma ispunjeni uz uslov koji je naveden u pismu EK kojim se odobrava povjeravanje zadataka izvršenja budžeta za mjeru 7¹⁷, i u članu 7(1)(i) Sporazuma izmijenila i dopunila Finansijski sporazum 2014-2020, kako je zaključeno dana 7. juna 2021. godine između Komisije i Crne Gore.
32. Pismom od 22. marta 2023. godine¹⁸ Komisija je ukinula uslov naveden u članu 7(1)(i) Sporazuma o izmjenama i dopunama Finansijskog sporazuma 2014-2020, poslednji put zaključenog 7. juna 2021. godine, nakon što je Crna Gora dostavila dokaze 24. februara 2023. godine.¹⁹
33. Prema tome, potrebno je shodno tome izmijeniti Sporazum o izmjenama i dopunama Finansijskog sporazuma 2014-2020, zaključen 7. juna 2021. godine.
34. Štaviše, prema članu 25 Sektorskog sporazuma, NAO je 2. februara 2022. godine²⁰ podnio Komisiji zvaničan zahtjev za povjeravanje zadataka izvršenja budžeta u okviru mjere 9 Tehnička pomoć.
35. Prateći odredbe člana 13(4) Okvirnog sporazuma, Komisija je razmotrila zahtjev za povjeravanje zadataka izvršenja budžeta i uspostavljene strukture i vlasti i u skladu sa članom 154 Finansijske uredbe pribavila dokaze da su zahtjevi navedeni u tačkama (a) do (d) člana 12(3) i oni iz Aneksa B Okvirnog sporazuma ispunjeni.²¹
36. Stoga je prihvatljivo da se odobri povjeravanje zadataka izvršenja budžeta, uz odricanje prava Komisije iz člana 50(1), drugi podstav, tačka (a) Okvirnog sporazuma.
37. Dana 6. novembra 2019. ²²godine, Crna Gora je podnijela zahtjev za produženje roka perioda prihvatljivosti troškova za finansijsku 2016. godinu sa N+3 na N+4 jer bi to minimizovalo mogući rizik od gubitka dijela iznosa EU sredstava opredijeljenih za tu godinu. Uz to pismo dostavljen je akcioni plan kojim su predstavljene sve planirane aktivnosti i vremenski rokovi. Komisija je pismom od 12. decembra 2019.²³ godine, nakon što je razmotrila razloge i opravdanost zahtjeva i akcioni plan, obavijestila Crnu Goru o svojoj saglasnosti.

¹⁶ Br: 01-145091 od 20. septembra 2019. godine (EK ref.: Ares(2019)5902179 – 23. septembar 2019).

¹⁷ EK ref.: Ares(2020)4146723 – 06. avgust 2020.

¹⁸ EK ref.: Ares(2023)2064568 – 22. mart 2023.

¹⁹ Br: 01-05-908/23-981 od 23. februara 2023. (EC ref.: (Ares(2023)382432 – 24/02/2023.

²⁰ Br: 01-05-908/23-981 od 23. februara 2023. (EC ref.: (Ares(2023)382432 – 24/02/2023.

²¹ EK ref.: Ares(2024)2845588 – 18/04/2024.

²² Br: 01-004-298512 od 6. novembra 2019. (EC ref.: Ares(2019)6872104 – 06/11/2019).

²³ EK ref.: Ares(2019)7638502 – 12/12/2019.

Crna Gora je 16. decembra 2019.²⁴ godine obavijestila Komisiju o međusobnom razumijevanju ove izmjene i dopune Finansijskog sporazuma zaključenog između Komisije i Crne Gore 6. decembra 2017. godine.

Ova izmjena o važećem roku za prihvatljivost rashoda budžetske obaveze za finansijsku godinu 2016. uključena je u Sporazum o izmjenama i dopunama Finansijskog sporazuma 2014-2020 zaključen 7. juna 2021. godine između Komisije i Crne Gore.

38. Dana 15. oktobra 2020.²⁵ godine, Crna Gora je podnijela zahtjev Komisiji za produženje roka perioda prihvatljivosti troškova za finansijsku 2017. godinu sa N+3 na N+4 pravilo jer bi to minimizovalo mogući rizik od gubitka velikog dijela sredstava EU opredijeljenih za tu godinu. Uz to pismo dostavljen je akcioni plan kojim su predstavljene sve planirane aktivnosti i vremenski rokovi.

Komisija je pismom od 17. novembra 2020.²⁶ godine, nakon što je razmotrila razloge i opravdanost zahtjeva i akcioni plan, obavijestila Crnu Goru o svojoj saglasnosti.

Crna Gora je 18. decembra 2020.²⁷ godine obavijestila Komisiju o međusobnom razumijevanju ove izmjene i dopune Finansijskog sporazuma 2014-2020, kako je poslednji put zaključeno 7. juna 2021. godine između Komisije i Crne Gore.

39. Prema tome, potrebno je shodno tome izmijeniti Sporazum o izmjenama i dopunama Finansijskog sporazuma 2014-2020, poslednji put zaključen 7. juna 2021. godine između Komisije i Crne Gore.

40. Dana 15. oktobra 2021.²⁸ godine, Crna Gora je podnijela zahtjev Komisiji za produženje roka perioda prihvatljivosti troškova za finansijsku 2018. godinu sa N+3 na N+4 jer bi to minimizovalo mogući rizik od gubitka velikog dijela sredstava EU opredijeljenih za tu godinu. Uz to pismo dostavljen je akcioni plan kojim su predstavljene sve planirane aktivnosti i vremenski rokovi.

Komisija je pismom od 26. novembra 2021.²⁹ godine, nakon što je razmotrila razloge i opravdanost zahtjeva i akcioni plan, obavijestila Crnu Goru o svojoj saglasnosti.

Crna Gora je 3. decembra 2021.³⁰ godine obavijestila Komisiju o međusobnom razumijevanju ove izmjene i dopune Finansijskog sporazuma 2014-2020, kako je poslednji put zaključeno 7. juna 2021. godine između Komisije i Crne Gore.

41. Prema tome, neophodno je shodno izmijeniti Sporazum o izmjenama i dopunama Finansijskog sporazuma 2014-2020, poslednji put zaključen 7. juna 2021. godine između Komisije i Crne Gore.

42. Dana 11. novembra 2022.³¹ godine, Crna Gora je podnijela zahtjev Komisiji za produženje finansijske godine 2019 sa N+3 na N+4 kako bi se minimizovao mogući rizik od gubitka velikog dijela sredstava EU opredijeljenih za tu godinu. Uz to pismo dostavljen je akcioni plan kojim su predstavljene sve planirane aktivnosti i vremenski rokovi.

Komisija je pismom od 21. decembra 2022.³² godine, nakon što je razmotrila razloge i opravdanost zahtjeva i akcioni plan, obavijestila Crnu Goru o svojoj saglasnosti.

²⁴ Br: 01-004-3422/2 od 16. decembra 2019. (EC ref.: Ares(2019)7712057 – 16/12/2019).

²⁵ Br: 01-173551/1 od 14. oktobra 2020. (EC ref.: Ares(2020)5552041 – 15/10/2020).

²⁶ EK ref.: Ares(2020)6841702 – 17/11/2020.

²⁷ Br: 01-22235/1 od 14. decembra 2020. (EC ref.: Ares(2020)7742963 – 18/12/2020).

²⁸ Br: 01-14284/1 od 15. oktobra 2021. (EC ref.: Ares(2021)6303817 – 15/10/2021).

²⁹ EK ref.: Ares(2021)7288782 – 26/11/2021.

³⁰ Br: 01-17216/1 od 3. decembra 2021. (EC ref.: Ares(2021)7473883 – 03/12/2021).

³¹ Br: 01-430/22-2302/1 od 10. novembra 2022. (EC ref.: Ares(2022)7805167 – 11/11/2022).

³² EK ref.: Ares(2022)8900114 – 21/12/2022.

Crna Gora je 28. decembra 2022.³³ godine obavijestila Komisiju o međusobnom razumijevanju ove izmjene i dopune Finansijskog sporazuma 2014-2020 kako je poslednji put zaključeno 7. juna 2021. godine između Komisije i Crne Gore.

43. Dakle, neophodno je shodno tome izmijeniti Sporazum o izmjenama i dopunama Finansijskog sporazuma 2014-2020, poslednji put zaključen 7. juna 2021. godine između Komisije i Crne Gore.

44. Dana 13. novembra 2023.³⁴ godine, Crna Gora je podnijela zahtjev Komisiji za produženje finansijske godine 2020 sa N+3 na N+4 kako bi se minimizovao mogući rizik od gubitka velikog dijela sredstava EU opredijeljenih za tu godinu. Uz to pismo dostavljen je akcioni plan kojim su predstavljene sve planirane aktivnosti i vremenski rokovi.

Komisija je pismom od 6. decembra 2023.³⁵ godine, nakon nakon što je razmotrila razloge i opravdanost zahtjeva i akcioni plan, obavijestila Crnu Goru o svojoj saglasnosti.

Crna Gora je 15. decembra 2023.³⁶ godine obavijestila Komisiju o međusobnom razumijevanju ove izmjene Finansijskog sporazuma 2014-2020, poslednji put zaključenog 7. juna 2021. godine između Komisije i Crne Gore.

45. Prema tome, neophodno je shodno tome izmijeniti Sporazum o izmjenama i dopunama Finansijskog sporazuma 2014-2020 kako je poslednji put zaključen 7. juna 2021. godine između Komisije i Crne Gore.

46. U skladu sa članom 34(1) Sektorskog sporazuma, kako je poslednji put zaključen između Komisije i Crne Gore 5. novembra 2020. godine, Komisija će automatski povući svaki dio budžetske obaveze za IPARD II program koji do 31. decembra treće godine nakon godine budžetske obaveze (n+3) nije korišćen za svrhu predfinansiranja, privremenih plaćanja ili nije podnijeta izjava o troškovima u vezi sa njim.

47. U skladu sa Finansijskim sporazumom 2014-2020, kako je poslednji put zaključen 7. juna 2021. godine između Komisije i Crne Gore, i izmijenjen i dopunjen putem razmjene pisama o međusobnom razumijevanju između Komisije dana 17. novembra 2020. godine⁽²⁵⁾ i Crne Gore 18. decembra 2020. godine⁽²⁶⁾, budžetska obaveza za finansijsku godinu 2017. iznosi 6.000.000 EUR. Za period do 31. decembra 2021. godine Komisija je formalno primila od Crne Gore prihvatljive izjave o troškovima u iznosu od 5.240.337,40 EUR.

Pismom od 26. aprila 2022.³⁷ godine Komisija je obavijestila Crnu Goru o svojoj namjeri da povuče iznos od 759.662,60 EUR budžetske obaveze EU za finansijsku godinu 2017. Stoga je ovaj neiskorišćeni fond povučen Odlukom Komisije o sprovođenju C(2022) 9703 od 15. decembra 2022. godine.

48. U skladu sa Finansijskim sporazumom 2014-2020, kako je poslednji put zaključen 7. juna 2021. godine između Komisije i Crne Gore, i izmijenjen putem razmjene pisama o međusobnom razumijevanju između Komisije 26. novembra 2021. godine⁽²⁸⁾ i Crne Gore 3. decembra 2021. godine⁽²⁹⁾, budžetska obaveza za finansijsku godinu 2018. iznosi 7.000.000 EUR. Za period do 31. decembra 2022. godine Komisija je formalno primila od Crne Gore prihvatljive izjave o troškovima u iznosu od 6.024.067,25 EUR.

Pismom od 1. marta 2023. godine Komisija je obavijestila Crnu Goru o svojoj namjeri da povuče iznos od 975.932,75 EUR budžetske obaveze EU za finansijsku godinu 2018. Stoga je ovaj neiskorišćeni fond povučen Odlukom Komisije o sprovođenju C(2023) 5252 od 27. jula 2023. godine.

49. Prema tome, neophodno je utvrditi u ovom Sporazumu o izmjenama i dopunama Finansijskog sporazuma 2014-2020, kako je poslednji put zaključen između Komisije i Crne

³³ Br: 05-908122-2201 od 23. decembra 2022. (EC ref.: Ares(2022)8993151 – 28/12/2022.

³⁴ Br: 01-05-908/23-4921 od 10. novembra 2023. (EC ref.: Ares(2023)7687908 – 13 November 2023).

³⁵ EK ref.: Ares(2023)8340198 – 6 December 2023.

³⁶ Br: 05-908/23-5501 od 15. decembra 2023. (EC ref.: Ares(2023)8633090 – 15/12/2023).

³⁷ EK ref.: Ares(2022)3223409 – 26/04/2022.

Gore 7. juna 2021. godine: (i) odredbe o povjeravanju Crnoj Gori zadataka izvršenja budžeta za mjeru 9 Tehnička pomoć; (ii) važeće rokove za prihvatljivost troškova budžetskih obaveza za finansijske godine 2017. do 31. decembra 2021., 2018. do 31. decembra 2022., 2019. do 31. decembra 2023. i 2020. do 31. decembra 2024.; i (iii) finansijske obaveze Unije za sprovođenje IPARD II programa za Crnu Goru za godine 2017. i 2018. zbog povučениh sredstava.

50. Svi ugovori o uslugama, nabavkama i radovima biće dodijeljeni i sprovedeni u skladu sa procedurama i standardnim dokumentima koje je Komisija utvrdila i objavila za potrebe implementacije vanjskih akcija, koji su na snazi u trenutku pokretanja predmetne procedure. Izuzetno od člana 18(2) Okvirnog sporazuma, ugovori o dodjeli sredstava bespovratne podrške biće dodijeljeni i sprovedeni u skladu sa procedurama IPARD-a, koje su na snazi u trenutku objavljivanja poziva za podnošenje zahtjeva za podršku, dostavljenih Komisiji i prihvaćenih od strane Komisije u skladu sa članovima 5 i 12(1) Okvirnog sporazuma i članom 25 Sektorskog sporazuma.

SPORAZUMJELE SU SE O SLJEDEĆEM:

Član 1

Predmet

1. Ovaj Sporazum o izmjenama i dopunama Finansijskog sporazuma 2014-2020, poslednji put zaključen između Komisije i Crne Gore 7. juna 2021. godine, u priloženom Aneksu propisuje finansijske obaveze Unije za program IPARD II za Crnu Goru za godine 2014–2020 i validnost tih obaveza.
2. Ovaj Sporazum o izmjenama i dopunama Finansijskog sporazuma 2014-2020, poslednji put zaključen između Komisije i Crne Gore 7. juna 2021. godine, propisuje odredbe za povjeravanje zadataka izvršenja budžeta Crnoj Gori.

Član 2

Sporazumi i tumačenje

Ovaj Sporazum o izmjenama i dopunama Finansijskog sporazuma 2014-2020, poslednji put zaključen između Komisije i Crne Gore 7. juna 2021. godine, dopunjava odredbe Sektorskog sporazuma i Okvirnog sporazuma. U slučaju sukoba između ovog Finansijskog sporazuma i odredaba Sektorskog sporazuma i Okvirnog sporazuma, oni će imati prednost.

U zavisnosti od bilo kojih izričitih odredbi koje su u suprotnosti sa ovim Sporazumom o izmjenama o dopunama Finansijskog sporazuma 2014-2020, kako je poslednji put zaključen između Komisije i Crne Gore 7. juna 2021. godine, izrazi koji se koriste u ovom Finansijskom sporazumu imaju isto značenje kao oni u Sektorskom sporazumu, Okvirnom sporazumu, Regulativi o Ipi II, Zajedničkoj implementacionoj regulativi, Regulativi o implementaciji Ipe II i Finansijskoj regulativi, i onako kako se povremeno mijenjaju; dopunjavaju ili zamjenjuju.

Član 3

Finansijska podrška

1. U skladu s članom 62(1)(c)(i) Finansijske regulative, program IPARD II za Crnu Goru implementiraće se pod indirektnim upravljanjem kako je predviđeno Odlukom Komisije C(2015) 5074 od 20. jula 2015. godine, izmijenjenom i dopunjenom Implementacionom odlukom Komisije C(2023) 8997 od 13. decembra 2023. godine.

2. IPARD podrška će se sprovoditi pod indirektnim upravljanjem bez *ex-ante* provjere sprovođenja tendera i ugovaranja od strane Komisije ili Delegacije Unije.
3. U skladu s članom 31 Sektorskog sporazuma, program IPARD II će se kofinansirati od strane Unije i od strane Crne Gore. Pregled njihovih finansijskih doprinosa dat je u programu IPARD II koji je je poslednji put izmijenjen Implementacionom odlukom Komisije C(2023) 8997 od 13. decembra 2023.
4. Doprinos Unije će kofinansirati javne troškove koji su stvarno plaćeni primaocima. Intenzitet podrške i stopa doprinosa Unije biće u skladu sa stopama i pragovima utvrđenim u Aneksu 4 Sektorskog sporazuma.
5. Ugovori, za razliku od svih ugovora o uslugama, nabavkama i radovima, biće dodijeljeni i sprovedeni u skladu sa procedurama IPARD-a, koje su na snazi u trenutku objavljivanja poziva za podnošenje zahtjeva za podršku, dostavljeni Komisiji i prihvaćeni od strane Komisije u skladu sa članovima (5) i 12(1) Okvirnog sporazuma i članom 25 Sektorskog sporazuma.
6. Finansiranje Unije zavisi od ispunjenja obaveza Crne Gore utvrđenih u Okvirnom i Sektorskom sporazumu i u ovom Sporazumu o izmjenama i dopunama Finansijskog sporazuma 2014-2020, poslednji put zaključenim između Komisije i Crne Gore 7. juna 2021. godine.

IDIO – Finansijske obaveze 2014-2020

Član 4

Obaveze

1. Finansijski doprinos Unije za svaku od godina u periodu 2014-2020 ograničen je na godišnje iznose predviđene Implementacionom odlukom Komisije C(2015) 5074 od 20. jula 2015, poslednji put izmijenjene i dopunjene Implementacione odluke Komisije C(2023) 8997 od 13. decembra 2023 i i Aneksom ovog Sporazuma o izmjenama i dopunama Finansijskog sporazuma 2014-2020, poslednji put zaključenog između Komisije i Crne Gore 7. juna 2021. godine. Ove obaveze važe samo za sprovođenje programa IPARD II, u skladu s Okvirnim i Sektorskim sporazumom zaključenim između Komisije i Crne Gore 4. juna 2015. godine odnosno 5. novembra 2020. godine.
2. Budžetske obaveze Unije izvršavaju se u godišnjim ratama. Budžetske obaveze za prvu ratu počinju nakon usvajanja programa IPARD II od strane Komisije.
3. Shodno posljednjem stavu člana 6(3) Zajedničke implementacione regulative, budžetske obaveze podliježu dostupnosti budžetskih sredstava nakon usvajanja opšteg budžeta Unije za odgovarajuće godine ili kako je predviđeno u sistemu privremenih dvanaestina.
4. Komisija će u pisanoj formi obavijestiti Crnu Goru o usvajanju svake godišnje budžetske obaveze date u Aneksu ovog Sporazuma o izmjenama i dopunama Finansijskog sporazuma 2014-2020, poslednji put zaključenog između Komisije i Crne Gore 7. juna 2021.

Član 5

Period povlačenja neutrošenih sredstava

U skladu s članom 34 Sektorskog sporazuma, Komisija će automatski povući bilo koji dio budžetske obaveze navedene u Aneksu programa IPARD II koji, do 31. decembra treće godine nakon budžetske obaveze (pravilo „n+3“) nije iskorišćen

- u svrhu prefinansiranja u skladu s članom 38 Sektorskog sporazuma; ili
- za privremena plaćanja u skladu s članom 37 Sektorskog sporazuma; ili

- zbog toga što NAO kome su povjereni zadaci izvršenja budžeta nije predstavio zahtjev za plaćanje koji uključuje ovjerenu prijavu troškova u skladu sa članom 35(1) Okvirnog sporazuma i članom 37(1) Sektorskog sporazuma.

Trenutni rokovi za povlačenje neutrošenih sredstava dati su u Aneksu ovog Sporazuma o izmjenama o dopunama Finansijskog sporazuma 2014-2020, posljednji put zaključenog između Komisije i Crne Gore 7. juna 2021.

II DIO – Povjeravanje zadataka izvršenja budžeta

Član 6

Povjeravanje zadataka izvršenja budžeta

1. U skladu sa članom 6 Finansijskog sporazuma 2014-2020, posljednji put zaključenog između Komisije i Crne Gore 7. juna 2021, Komisija je povjerila zadatke izvršenja budžeta Crnoj Gori za sljedeće mjere programa IPARD II:
 1. Investicije u fizički kapital poljoprivrednih gazdinstava;
 3. Investicije u fizički kapital vezano za preradu i marketing poljoprivrednih i ribljih proizvoda.
 7. Diversifikacija gazdinstava i razvoj poslovanja; i
 9. Tehnička pomoć.
2. Ovim Sporazumom o izmjenama i dopunama Finansijskog sporazuma 2014-2020, posljednji put zaključenim između Komisije i Crne Gore 7. juna 2021, Komisija povjerava zadatke izvršenja budžeta Crnoj Gori za mjere Diversifikacija poljoprivrednih gazdinstava i razvoj poslovanja.
3. Zadaci o izvršenju budžeta naznačeni u stavu 1 povjereni su i primjenjuju se na osnovu sljedećih struktura, tijela i organa koja su određena od strane Crne Gore:
 - (a) Nacionalni IPA koordinator (NIPAK);
 - (b) Nacionalni službenik za ovjeravanje (NAO);
 - (c) Kancelarija za podršku NAO-u (NAO SO);
 - (d) Nacionalni fond (NF);
 - (e) Upravljačko tijelo (UT);
 - (f) IPARD Agencija (IA);
 - (g) Revizorsko tijelo (RT).

Član 7

Uslovi

1. Ne dovodeći u pitanje bilo koji drugi uslov naveden u Okvirnom sporazumu, Sektorskom sporazumu i programu IPARD II, povjeravanje zadataka izvršenja budžeta iz člana 6 podliježe sljedećim ograničenjima i uslovima:

- i. Za potrebe članova 37 i 45 Sektorskog sporazuma, troškovi se moraju pripisati svakom referentnom periodu na osnovu datuma kada je IPARD Agencija izdala nalog za plaćanje kojim je finansijskoj instituciji naloženo da izvrši plaćanje primaocu.
 - ii. Ne dovodeći u pitanje posebne odredbe Sporazuma, nikakva plaćanja ne mogu biti izvršena u korist podnosioca zahtjeva ili njegovih punomoćnika za koje se utvrdi da su vještački stvorili uslove potrebne za dobijanje takvih plaćanja u cilju dobijanja prednosti suprotno ciljevima podrške.
2. Za potrebe ispunjavanja obaveza izvještavanja iz člana 59(2)(a) Okvirnog sporazuma, NAO će koristiti forme propisane Aneksima 6 i 9 Sektorskog sporazuma kako je navedeno u članu 45 Sektorskog sporazuma.

Član 8

Prihvatljivost troškova

1. Ne dovodeći u pitanje bilo koje drugo pravilo prihvatljivosti navedeno u Okvirnom sporazumu, Sektorskom sporazumu i programu IPARD II, primijeniće se pravila o prihvatljivosti troškova predložena od strane Crne Gore i bilo koje dalje izmjene ovih pravila koje je odobrila Komisija.
2. Krajnji datum prihvatljivosti troškova u okviru programa IPARD II je 31. decembar 2024. godine.

Član 9

Suspenzija ili raskid djelova Finansijskog sporazuma

Ovaj Sporazum o izmjenama i dopunama Finansijskog sporazuma 2014-2020, poslednji put zaključenog između Komisije i Crne Gore 7. juna 2021. godine ne dovodi u pitanje bilo kakvu odluku koju Komisija može donijeti prema Okvirnom sporazumu i Sektorskom sporazumu, uključujući, bez ograničenja, prekid i suspenziju plaćanja i finansijske korekcije.

Član 10

Stupanje na snagu

Ovaj Sporazum o izmjenama i dopunama Finansijskog sporazuma 2014-2020, poslednji put zaključen između Komisije i Crne Gore 7. juna 2021. godine stupa na snagu na dan kada posljednja od strana ugovornica obavijesti drugu u pisanoj formi o prihvatanju Sporazuma u skladu s postojećim domaćim zakonodavstvom ili procedurama te strane ugovornice.

Član 11

Potpis

Ovaj Sporazum o izmjenama i dopunama Finansijskog sporazuma 2014-2020, poslednji put zaključenog između Komisije i Crne Gore 7. juna 2021. godine, sačinjen je u dva primjerka na engleskom jeziku.

Potpisao, za i u ime Vlade Crne Gore, u Podgorici, dana 2024.

.....

Gđa Maida Gorčević

Ministarka

Ministarstvo evropskih poslova

potpisao, za Evropsku komisiju, u ime Evropske unije, u Briselu, dana

.....

Gospodin Wolfgang BURTSCHER

Generalni direktorat za poljoprivredu i ruralni razvoj

Delegirani ovlašćeni službenik

Aneks

Indikativni maksimalni godišnji iznosi godišnjeg doprinosa EU u okviru oblasti politike Ipe II koji se tiču poljoprivrede i ruralnog razvoja za period 2014-2020 (IPARD II) (u eurima) (budžetska linija 05.029901)

Godišnji doprinos za program IPARD II (u eurima)

Godina	2014	2015	2016	2017	2018 indikativni iznos	2019 indikativni iznos	2020 indikativni iznos
Ukupno IPARD II	---	5.000.000	5.000.000	5.240.337,40	6.024.067,25	8.000.000	8.000.000

Ukupni indikativni troškovi za izvršenje programa IPARD II u Crnoj Gori, uključujući doprinose EU, nacionalne i privatne doprinose, za period 2014-2020 iznose 86,8 miliona eura.

Doprinos EU bio je 39 miliona evra. Nakon povlačenja neutrošenih sredstava po pravilu n+3 za finansijske godine 2017. i 2018., doprinos EU iznosi 37 264 04,65 EUR.

Trenutni rokovi za automatsko povlačenje neutrošenih sredstava izgledaju kako slijedi:

Budžetska obaveza za 2015. godinu mora biti utrošena do 31. decembra 2018. godine

Budžetska obaveza za 2016. godinu mora biti utrošena do 31. decembra 2020. godine

Budžetska obaveza za 2017. godinu mora biti utrošena do 31. decembra 2021. godine

Budžetska obaveza za 2018. godinu mora biti utrošena do 31. decembra 2022. godine

Budžetska obaveza za 2019. godinu mora biti utrošena do 31. decembra 2023. godine

Budžetska obaveza za 2020. godinu mora biti utrošena do 31. decembra 2024. godine.